

Ženevčan - O hosťoch

Lukáš Jurík

Lukáš Jurík: Ženevčan - O hosťoch. [A Genevan - About guests]. In: *Ostium*, vol. 18, 2022, no. 1.

Po celom dni som sa s ním stretol v jeho pracovni na prízemí, kam si ma dal zavolať. Práve si upravoval kravatu, stojac pred zrkadlom, a majordóm čakal so sakom prehodeným cez lakeť. Napokon, keď si uviazal kravatu a prevzal sako, zaviedol ma na terasu pri zadnom vchode. Odtiaľ sme mali výhľad na šíry pozemok za jeho domom.

ŽENEVČAN: Priateľu, chcel by som sa s tebou o niečom porozprávať. O zajtrajšku a nasledujúcom týždni. Zrejme sa už k tebe dostalo, že sem zavíta niekoľko hostí.

DIETRICH: Niečo som započul, nemôžem povedať, že nie.

Ž: Ubytujem si niekoľkých debatníkov, ďalších mojich drahých známych, a na istú dobu budú v tomto dome bývať s nami.

D: Mne samotnému je čťou byť ubytovaný v tvojom príbytku, a rozhodnutie, kto tu má s nami zdieľať priestory, azda ponechám tebe, ako majiteľovi domu. Je to tvoj príbytok, tvoje pravidlá.

Ž: Viem. Ale som rád, keď môžem svojim hosťom v mnohom vyhovieť, ako ti práve chcem ukázať. Hostia nebudú ubytovaní iba u mňa. Je ich toľko, že by ich môj príbytok nepojal, a musel by som ho premeniť na králikáreň alebo stiesnené kasárenské ubytovanie. Časť ubytovaných bude u mňa, zvyšok v hoteloch a ubytovniach v Ženeve, a v istých časových intervaloch sa budú striedať. To preto, aby nikto neprišiel o možnosť byť mnou ubytovaný.

D: Správaš sa k ním priveľmi úctivo. K nám. K hosťom, myslím.

Ž: V nasledujúcich dňoch k nám zavítajú hostia rôznej farby pokožky, rôzneho náboženstva, rôznych sociálnych úrovní, rôznych skupín, z rôznych pracovných odvetví a vedeckých kruhov. S rôznym vzdelaním. Počet hostí by som rátal na desiatky, ak sa snažíš v hlave predstaviť si, s kolkými sa v najbližších dňoch stretneš. To, kto bude u nás kedy ubytovaný, prešlo náhodným losovaním, ktorého sa všetci zúčastnili, aby nebol nik znevýhodnený. Môj domov na noc pojme dvadsať ľudí, takže mimo nás dvoch osemnásť. Každú noc budú iní osemnásť ľudí našimi hosťami. Neskoré rána sa prestriedajú.

D: Ak žiadaš, a tuším, kam smeruješ, môžeš aj mňa zarátať do losovania a teda...

Ž (prudko zodvihol ruku): Nepokračuj. Ako sme povedali, si mojím sprievodcom a spoločníkom. Plniš úlohu zapisovateľa, povedzme. O tvojej neustálej prítomnosti boli informovaní a nik nevyjadril nesúhlas.

D: To si vážim. A čo s nimi teda mieniš robiť? Predpokladám, že debatovať, diskutovať a filozofovať na rôzne témy. Ale je to skutočne všetko?

Ž: Za svoj život som si našiel mnoho priateľov a mnoho nepriateľov. Prichádzajú, lebo veria, že po

rozhovoroch so mnou sa určite niekam posunú. Pomáham im, ako Vergílius Dantemu. Držím sa, i keď iba pomyselne, v ich blízkosti, starám sa, aby zišli z ciest len preto, aby tam niečo našli, a potom ich dovediem späť.

D: Takže nik z nich nebude cudzí?

Ž: Bude. A raz boli všetci títo pre mňa cudzími. Ide len o čas. Niektorých poznám dlhšie, iných nie, niekoľkých som si aj pozval a doposiaľ ich nevidel, ako významných účastníkov konferencií, debát a podobne. Niekedy cudzincom, potom priateľom, a možno mnohí sa opäť stanú cudzincami. Ako vravia Francúzi *C'est la vie*.

D: Ale medzi sebou sa nepoznajú. Či azda sa mýlim?

Ž: Niektorí. Niektorí budú jeden pre druhého cudzincami. A práve v tomto prípade prichádzame k debate, ktorú by som s tebou rád viedol, ešte predtým, než prídu ostatní. Aby si vedel, ako sa budem správať a prečo sa veci dejú tak, ako sa dejú a budú diať. Povedz mi, priateľu, nedokážeme vyhovieť každému, však?

D: Snaha vyhovieť každému sa nikdy nedokázala dosiahnuť do úplnej dokonalosti. Aj v manželstve, tak pevnom zväzku dvoch ľudí, musí dôjsť ku kompromisu. To sa jednoducho nedá, ak teda tým *každým* nemyslíš jedného či dvoch, v rámci priestoru, čo by bolo realizovateľnejšie, respektíve by si bol schopný ulahodiť im vo viacerých smeroch. Pri väčších počtoch je to nemysliteľné. Tu je, si myslím, nutné určiť aj priestor osobný a spoločný. Osobný priestor, miestnosť, ktorá patrí istej osobe, má byť preň najväčšmi vyhovujúca, pretože patrí len jemu a nikomu inému. V zdieľanom priestore však dochádza k nutnému kompromisu.

Ž: Správne, správne, veľmi správne. Lenže niektorí sú viac naviazaní na plnenie svojich túžob a potrieb, iní menej, niektorí sa dokážu vzdať svojich presvedčení dočasne, iní nie. Zhodneme sa teda na tom, že variácií ľudí je toľko, koľko nás je živých na tomto svete. Povedz, je určite možné, ak nie vyslovene očakávajúce, že takáto rozmanitá rozdielnosť dovedie ľudí do sporov, však?

D: Bol by som, pravdupovediac, prekvapený, keby to nespôsobilo. Nemusí okamžite spôsobiť pästné súboje, ale určite nervozitu a napätie.

Ž: To je však tak hlboko, že to nedokážem ani ja potlačiť. Nepokoj, nervozita, pocit prítomnosti niekoho, kto je iného presvedčenia. Povedali sme si, keď sme sa rozprávali o debatách, že rôznorodosť nám môže byť k úžitku.

D: Zrejme je to dvojsečná zbraň.

Ž: Veru tak. Mám preto pravidlá. Alebo skôr požiadavky. Niektoré z nich môžeš uplatniť na širšej predstave, trebárs na predstave štátneho zriadenia, iné si zas môžeš preklopiť do vlastného života, a nemusí ísť len o vzťah k hosťom, ale i k spoločnosti vôbec. To, čo z toho už vytiahneš, nechám na teba, vedz ale, že to, čo v tom nájdeš, len preukáže, kto naozaj si.

D: Budem sa snažiť neprijímať myšlienky nemysliac, ale podrobiť ich pádnym rozborom.

Ž: To rád počujem. Každému bude v mojom domove prístupná súkromná izba s pracovným stolom a stoličkou, pohodlnou posteľou, dostatkom písacích potrieb, miesta na oblečenie, bude mu prístupná kuchyňa s jedlom podľa jeho vlastného výberu. Jedávať bude každý podľa svojich stanovených časov, čomu prispôbím ranné, obedňajšie a večerné debaty, takisto ak sa nájdu prípadne nutné obmeny v jedálničku, či už zo zdravotných dôvodov alebo presvedčenia, vyhoviem.

D: Dávaš svojim hosťom veľa. Neraz som bol hosťom a videl som omnoho menej záujmu o starostlivosť.

Ž: Potrebujem, aby sa cítili čo najmenej nervózne. Potrebujem ich plný potenciál s minimom vyrušenia. Pohostím ich, ubytujem, vyjdem v mnohom v ústrety. Prichádzajú ku mne ako hostia, a ako hostí si ich vážim. Prichádzajú s otázkami, na ktoré odpovede budeme hľadať. Avšak.

D: Avšak?

Ž: V tom avšak sa niekedy skrýva tak veľa. Prejdime k pravidlám bytia mojím hosťom. Ako rešpektujem iných, dovoľm si rešpekt očakávať, vzhľadom na to, koľko činností s tým spojenými vykonávam.

D: Pochopiteľne.

Ž: (ukazuje rukou do dvora)

D: Už dlho ma trápili otázky na tvoju záhradu. Vidím upravovaný chodník, kľukatiaci sa celým dvorom, dostatočne široký a dostatočne spleťtý, aby prechádzka ním bola skutočným zážitkom. Vidím však odbočky ku križiu, k Buddhovej soche, malú mešitu a mnoho iných modlitebných zákutí. Takisto rozsiahly mramorový priestor uprostred. Našiel som aj mnohé slepé miesta, kde bola jediná lavička uprostred, sotva pre troch ľudí.

Ž: Vážim si svojich hostí a rešpektujem aj ich náboženstvo, preto som myslel na mnohé. Som si vedomý rôznych rituálov spojených s časom a priestorom, preto aj prednášky a debaty budú dané v určité časy, aby sa nik necítil ukrátený.

D: Ak to správne rátam, tak si sa postaral o ich ubytovanie, stravovanie a dokonca aj náboženské presvedčenie. A už tu padol aj pojem rešpekt.

Ž: Hovorím o rešpekte, ktorý je pravidlom. Viem, že rešpekt sa nedokáže vypýtať, zakúpiť ani vyprosiť. Preukazujem svojou opaterou o svojich hostí svoj rešpekt a očakávam, aby ho preukazovali oni mne, ako aj medzi sebou.

D: Tuším, že viem, kam tým mieriš.

Ž: Rešpekt je v mnohých debatách veľmi ohýbaným pojmom. Môžeš ho nájsť v motivačných citátoch, v citátoch z filmov, môžeš ho nájsť ako predmet mnohých filozofických debát. Rešpekt pochádza z latinského *respicere* a znamená *ohliadnuť niečo*, môžeme ho nazvať aj *ohľadom*, *úctou* alebo *uznaním*. Zaiste budeš súhlasiť, že rešpektovaním teda môžeme myslieť prihliadnutie na niekoho iného a na jeho súbor vlastností a povahových črt a na človeka ako súbor znakov, ktoré prijímame do úvahy a akceptujeme, nesnažíme sa žiadnym svojím mieneným konaním kontrovať. Dáš mi za pravdu, či sa mi posnažíš túto definíciu vyvrátiť.

D: Myslím, že som s tvojou definíciou spokojný.

Ž: Snažím sa čo najväčšmi rozptýliť hranicu medzi hosťom a hostiacim. I keď ja som ten, ktorý do svojho domu pozýva hostí.

D: Veru tak. Je to skutočnosť, ktorá je ale prijateľná. Postavil si sa otvorene voči svojim hosťom a ukázal si im privítanie. Myslím, že sa ti podarilo rozdiel medzi hosťom a hosťami aspoň sčasti zjemniť.

Ž: Rešpektujem svojich hostí, nesnažím sa sabotovať spôsoby, takisto odmietam pripustiť, aby sa moji hostia voči sebe správali nerešpektujúco. Žiadne presviedčanie ani hádky, ak nie sú debatou, nestrpím. Rešpektujem rozdiely medzi názormi na svet, zvyky, spôsoby, životosprávy, náboženstvá, nerešpektujem však človeka, ktorý egoisticky presadzuje svoje názory bez ochoty vypočuť si iného. Preto máme dve uši a iba jedno ústa. Môj domov je otvorený pre tých, čo chcú diskutovať a správať sa voči sebe rešpektujúco.

D: Verím, že si to aj súkromím, stravovaním a modlitebnými miestami chcel dokázať.

Ž: Veru tak.

D: Rátaš s tým, že by došlo k nezhodám?

Ž: K nezhodám dôjde. Určite. Lebo debata je krehká činnosť, jednoducho môže sklzánuť do hádok. Avšak od toho som tu ja. Som niečím, na čo bol pojem facilitácia vymyslený. Facilitáciu môžeš chápať ako usmernenie rozhovoru, debaty.

D: A tým *facilitátorom* si ty?

Ž: Áno. Zastávam funkciu debatujúceho i akúsi poistku, aby sa nezašlo rozhovormi tam, kam nechcem.

D: Takže v prípade, že sa rozhovor zvrtnie na nelogickú hádku, že sa strhne bitka názorov bez ochoty diskutovať, ak dôjde k slepému a hluchému presadzovaniu názorov, zasiahneš a debatu usmerníš.

Ž: Alebo ukončím. Alebo debatujúcich vykážem z mojej spoločnosti, z môjho domova. Opäť zdôrazňujem, že mi ide o pohodlie debatujúcich, a musíme jednoducho pripustiť, ako sme na začiatku povedali, že rôznorodosť bude prítomná. Rôznorodosť sa stáva základom spoločnosti budúcnosti.

D: Počkaj. Stále neviem, ako mieniš postupovať v prípade, že sa rozhovor bude viesť nie príjemnými krôčikmi. Predsa, ako sme v debatach povedali, berieme do úvahy, že možné zákutia rozhovorov môžu byť nepríjemné pre rôzne názorové zázemia. Ako sa mieniš pohybovať v takomto prípade?

Ž: Jednoducho. Mám vytvorené kontrolné otázky, ktoré budem mať neustále niekde tu (poklope si čele) pripravené. Najčastejšou môže byť - *je to, čo bolo práve povedané, nutné, aby bolo povedané pre práve prebiehajúcu tému rozhovoru* - niečo povedané môže pôsobiť v rozpore s názorovým zázemím debatujúceho, ale nesmie byť použité na jeho urážku. To, že je iný človek rozdielny v názoroch pripúšťa skutočnosť, že aj človek sám je rozdielny. Sme na jednej rovine.

D: Hovoriš o viacerých otázkach.

Ž: Druhou otázkou je - *Nachádzame sa stále v téme rozhovoru?* - to je však otázka, ktorá musí byť na mojom vedomí omnoho častejšie, než tá predošlá. Táto je pasívne prítomná, a je nutné si ju pripomínať neustále, zatiaľ čo predošlá otázka by bola reaktívne vznikajúca. K predošlej môžem spozorovať rôzne indikácie - zmena emócií, nepríjemné poznámky nevyjadrujúce sa k téme - zatiaľ však čo facilitovanie, teda udržiavanie rozhovoru, je nutné mať neustále na zreteli.

D: Ale tu ti musím kontrovať. Keď sme sa kedysi dávno, počas môjho príchodu, rozprávali o debatach, priznali sme, že sa môže rozhovor zvrtnúť kadekde. A nemusí byť na prvýkrát vôbec problém rozriešený.

Ž: To samozrejme stále platí. Vnímaj však prosím časť otázky - *v téme rozhovoru* - aj osobitne.

Predsa môžeme v prípade podnikateľských zámeroch rozprávať o rôznych vplyvoch, ale ak z postrannej myšlienky sa téma zvrtnie na niečo iné, a čo nemôže nijako dopomôcť pýtajúcemu sa, nebudeme sa predsa správať neúctivo a nepodsunieme jeho očakávanie pomoci na druhé miesto len z dôvodu, že sme si neustriehli tok rozhovoru. Preto sa vrátíme.

D: Hovoriš o silnej vlastnosti.

Ž: Hovorím o vlastnosti silných.

D: Teda budeš viesť rozhovory, predpokladám že aj mnohé témy predkladať a zároveň ich viesť. To je veruže herkulovská úloha.

Ž: Aj Herkules potreboval spoločníkov a priateľov. Povedzme, že od toho mám Glaukona.

D: (úsmev) Tak si to teda zhrňme. Vítaš hostí vo svojom domove a vynaložíš nemalé úsilie nato, aby si im v rámci svojich možností vyhovel. Verím, že ak by si aj nemohol vyhovieť, či už by to financie alebo situácia nedovolila, hostia môžu očividne vidieť, že ti ich pohoda nie je ľahostajná. Žiadaš od nich rešpekt, aký sa im dostane od teba.

Ž: Vytváram, myslím, cnostnú podmienku.

D: O tom nepochybujem. Necháš im voliť témy rozhovorov, ak nie, máš vlastné pripravené. Takisto zaujímaš akúsi rozpoltenú úlohu debatujúceho – facilituješ, rozhovor vedieš, ale v správny okamih ustúpiš a staviaš sa do úlohy vyslovene počúvajúceho, ak myslím správne, však?

Ž: Bolo by odo mňa úbohé, ak by som ich všetkých volal a vítal a hostil a nedovolil im hovoriť, čo chcú, alebo sa snažil prekričať ich svojim hlasom a názorom. K čomu je to správne?

D: K správne vedeniu rozhovoru si pripravený a podľa tvojej minulosti aj skúsený. Ak spozoruješ, že už nejde o debatu formy, akú sme kedysi predstavili, tak hostovanie ukončíš.

Ž: Presne tak.

D: Povedz mi ale jednu vec. Povedali sme, že zotrieť nadobro hranicu medzi hosťami a hostujúcimi nie je úplne možné. Zohráva tam úlohu záležitosť nehnuteľnosti, domu, jednoducho priestorová záväznosť. Pokiaľ však nebudeme diskutovať v lesoch mimo akéhokolvek vlastníctva, nemyslíš, že stále bude niekto pomyselne nad ostatnými?

Ž: Takúto možnosť pripúšťam. Verím však, že moji hostia vidia, a snažím sa to neustále preukazovať, že nie je zlé kontrovať mi. Keď ma niekto vyvedie z omylu a napraví moje názory, som mu vďačný a vďaka dokážem prejaviť. Nebojím sa byť porazený, priateľu, ale nepripustím urážku. Ak ma napravíš, budem ti vďačný, ak však sa táto náprava stane tvojím spôsobom, ako ma ponižovať alebo ma uvádzať do tiesne, ver, že prestanem brať ohľad. Veď predsa ukázal som ti, že ťa rešpektovať viem.

D: Nemyslíš si, že ten rešpekt rozdávaš príľahko?

Ž: Každý si zaslúži šancu na získanie rešpektu, nie však opakované šance.

Lukáš Jurík

Študent UPJŠ - Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Adresa školy: Šrobárova 1014/2, 040 01 Košice Slovensko

e-mail: lukas.jurik94@gmail.com